

EUROPOS LAISVĖS ATĖMIMO ĮSTAIGOS: VIDAUS TEISINĖS NAUJIENOS

*Teisės praktikams visoje Europoje gali būti sudėtinga sekti nacionalinės teismų praktikos, įstatymų ir vykdomosios valdžios pakeitimus laisvės atėmimo įstaigų klausimais. Šiame informaciniame biuletenyje „The European Prison Litigation Network“ **nariai ir partneriai visoje Europoje** kiekvienos Europos šalies teisininkus ir pilietinės visuomenės organizacijas siekia informuoti apie svarbiausius teisinius pokyčius laisvės atėmimo įstaigų klausimais. Tikimės, kad tai leis jums geriau nustatyti tendencijas Europoje ir panaudoti jas savo teisinėje praktikoje. Naujienlaiškis apima **14 Europos Sąjungos valstybių narių, taip pat Rusiją, Moldovą, Ukrainą ir Sakartvelą.***

Laukiame jūsų atsiliepimų ir nuomonės, kaip užtikrinti kuo didesnę šio naujienlaiškio naudą.

TEISINIŲ NAUJIENŲ LAISVĖS ATĖMIMO ĮSTAIGŲ KLAUSIMAIS APŽVALGA 2022 M. SPALIO-LAPKRIČIO MĖN.

RYŠYS SU IŠORINIŲ PASAULIU ■ **Vokietijoje** Bavarijos kalėjimų įstatymo pakeitimais nuteistiesiems išplečiama galimybė skambinti telefonu ir suteikiama galimybė bendrauti vaizdo skambučiais.

Lietuvoje Teisingumo ministerijos parengtos [Bausmių vykdymo kodekso](#) ir [Kardomojo kalinimo įstatymo](#) pataisos suteiktų kalėjimų direktoriams teisę apriboti nuteistojo (suiptojo) teisę susirašinėti ir skambinti telefonu, uždrausti nuteistą trumpam išleisti iš laisvės atėmimo vietos ir apriboti jo bendravimą su kitais laisvės atėmimo vietoje laikomais asmenimis. Šiais pakeitimais siekiama užkirsti kelią būsimiems nusikaltimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves bei užtikrinti saugumą laisvės atėmimo įstaigose.

SUĖMIMO/KALINIMO SĄLYGOS ■ **Belgijos** kalėjimai vis dar yra perpildyti – naujausiais duomenimis, daugiau kaip du šimtai nuteistųjų miega ant čiužinių. Be to, **Belgijoje** teismas nurodė valstybei [sumažinti kalėjimų tankumą ir panaikinti nežmoniškam ir žeminančiam elgesiui prilygstančias kalinimo sąlygas](#) Lantino kalėjime.

Prancūzijoje Aukščiausiasis administracinis teismas [atmetė vietos advokatūros ir dviejų pilietinės visuomenės organizacijų pateiktą skundą dėl laikymo sąlygų Bordo kalėjime be teismo posėdžio](#). Be to, **Prancūzijoje** Žemieji parlamento rūmai priėmė pakeitimą, kuriuo dar penkeriems metams – iki 2027 m. gruodžio 31 d. – [pratešiama galimybė nukrypti nuo kalinimo vienutėje principo](#).

Siekdama atsverti kylančias energijos kainas **Vengrijoje**, vyriausybė įpareigojo valstybines įstaigas, įskaitant laisvės atėmimo įstaigas, nešildyti patalpų aukštesne nei 18 laipsnių Celsijaus temperatūra. Šis sprendimas turi [dramatiškų pasekmių nuteistųjų \(suiptųjų\) gyvenimo sąlygoms](#).

SUĖMIMO/KALINIMO REŽIMAS ■ **Moldovoje** sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta [nustatyti laikymo/kalinimo režimą](#), siekiant suderinti nacionalinę teisę su tarptautiniais ir Europos kalėjimų standartais, kurių šalis įsipareigojo laikytis.

Ispanijoje įsigaliojo įstatymas, kuriuo [ribojama kalinių, nuteistų už seksualinę agresiją, teisė į atvirą kalinimo režimą](#). Įstatyme taip pat pakeista seksualinės agresijos sąvoka, sumažinta minimali bausmė už tokius nusikaltimus, o administracija įpareigota užkirsti kelią seksualinei agresijai kalėjime.

IŠRAIŠKOS LAISVĖ ■ Vokietijoje apygardos teismas nusprendė, kad kalėjimo administracijos atsisakymas aktyvuoti žurnalisto telefono numerį remiantis ministro įsakymu buvo neteisėtas, nes konstitucinė teisė į saviraiškos laisvę gali būti ribojama tik įstatymu.

SVEIKATA ■ Vokietijoje apygardos teismas nusprendė, kad kalėjimo administracijos nustatytas visuotinis draudimas dėvėti veido kaukes grupinių užsiėmimų gyvenamosios ir gydymosios paskirties patalpose metu yra neteisėtas, nes už kalėjimo ribų piliečiai gali rinktis, ar dėvėti kaukes tose vietose, kur jos nėra privalomos.

Moldovoje buvo surengti [ministrų](#) ir [parlamento lygio](#) susitikimai siekiant aptarti reformas, kuriomis įkalinimo įstaigų sveikatos priežiūrą reglamentuojantys teisės aktai būtų suderinti su tarptautiniais ir Europos standartais.

LAISVĖS ATĖMIMO IKI GYVOS GALVOS BAUSMĖS ■ Ukrainoje [dviem įstatymais](#) keičiama nuteistųjų iki gyvos galvos paleidimo tvarka. Ukrainoje iki gyvos galvos nuteisti asmenys anksčiau neturėjo jokių galimybių būti paleisti į laisvę, taip pažeidžiant EŽTT standartus. Ši reforma sulaukė [pilietinės visuomenės organizacijų kritikos](#).

STEBĖJIMO INSTITUCIJOS ■ Vokietijoje Berlyno aukštesnysis apygardos teismas nusprendė, kad gydytojos atleidimas iš Berlyno kalėjimo stebėtojų tarybos už vyriausybės priemonių, susijusių su COVID-19 pandemija, kritiką pažeidė jos teisę į saviraiškos laisvę.

ASMENINIS TURTAS ■ Čekijos Respublikoje vyriausybė pasiūlė pataisas, kuriomis siekiama peržiūrėti neseniai įvestas skolų išieškojimo taisykles, kurios kalėjimų administracijai suteikė teisę sulaikyti visus per kalendorinį mėnesį kaliniams siunčiamus pinigus ir todėl turėjo neigiamą poveikį kalinių santaupoms.

PREVENČINIS SULAIKYMAS ■ Austrijoje priimtos pataisos, kuriomis [reformuojama](#) psichikos ligonių, kurie yra įvykdę nusikaltimą ir kurių psichiatrinėje išvadoje teigiama, kad jie gali įvykdyti naujus nusikaltimus, [prevencinio sulaikymo](#) be termino [sistema](#). Pataisos buvo kritikuojamos, nes jose nenustatytas maksimalus prevencinio sulaikymo terminas ir nesusiaurinti kriterijai, siekiant sumažinti didėjančią prevencinio sulaikymo atvejų skaičių.

PENITENCINĖ (BAUSMIŲ VYKDYMO) TEISĖ ■ Graikijos parlamentas priėmė įstatymą dėl reformos, kuria iš dalies keičiamas 1999 m. priimtas Bausmių vykdymo kodeksas. Naujajame įstatyme numatyta keletas pakeitimų, susijusių su kalinių procesinėmis ir materialinėmis teisėmis. Nepaisant to, įstatymas sulaukė [pilietinės visuomenės kritikos](#), nes juo nesprendžiami įsisenėję Graikijos kalėjimų trūkumai ir dar labiau ribojamos kalinių teisės.

Lenkijoje surengtos viešos konsultacijos dėl tvarkos taisyklių, kurios turi būti priimtos vykdant laisvės atėmimo vietų reformos programą. Pagal pirmąją taisyklę nuteistieji [būtų įpareigoti kas mėnesį mokėti fiksuotą mokestį](#) už kiekvieną papildomą elektroninį prietaisą ar elektros įrangą kameroje. Pagal antrąją [nuteistieji ir kardomieji mokėtų mokestį už asmeninį susirašinėjimą](#) ir laisvės atėmimo įstaigos direktoriaus nuožiūra būtų aprūpinami popieriumi ir vokais asmeniniam susirašinėjimui.

KALĖJIMAI KARO METU ■ Mobilizacijos įstatymas Rusijoje [buvo iš dalies pakeistas, kad būtų galima mobilizuoti asmenis, nuteistus už sunkius nusikaltimus](#), kas anksčiau buvo draudžiama. Šį pakeitimą galima vertinti kaip teisinį pagrindą būsimiems kalinių šaukimams arba kaip atgaline data įteisinantį [tūkstančių nuteistųjų dislokavimą Ukrainoje](#).

PRIVATUS IR ŠEIMINIS GYVENIMAS ■ Vengrijos Segedo apygardos teismas [atmetė nuteistojo ieškinį dėl žalos, patirtos pažeidus jo teisę į privatų ir šeimos gyvenimą](#) dėl didelių telefono skambučių kainų ir pasikartojančių naktinių patikrinimų.

PROCESINĖS TEISĖS ■ Portugalijos Konstitucinis Teismas pripažino, kad [teisės nuostata, pagal kurią sprendimas, kuriuo atmetas prašymas dėl lygtinio paleidimo laikotarpio pritaikymo, negali būti skundžiamas](#), prieštarauja Konstitucijai. Be to, **Portugalijoje** Apeliacinis teismas nusprendė, kad [nuteistasis, kurio laisvės atėmimo bausmės vykdymas buvo atidėtas ir kurį ketinama panaikinti](#), turi būti išklaustas prieš priimančią sprendimą.

Vengrijos Aukščiausiasis Teismas priminė, kad [paleisti į laisvę nuteistieji prašymą dėl kompensacijos gali pateikti tiesiogiai teismui](#), neprivalėdami prieš tai kreiptis į kalėjimo administraciją.

BAUSMIŲ SKYRIMO PATAISOS ■ **Čekijos Respublikos** Konstitucinis Teismas panaikino apygardos teismo sprendimą, kuriuo buvo atmestas kalinio prašymas dėl lygtinio paleidimo vien dėl to, kad jis buvo recidyvistas, neatsižvelgiant į jo pastangas reintegruoti į visuomenę būnant kalėjime.

SOCIALINĖS TEISĖS ■ **Prancūzijoje** 2021 m. priimtą įstatymą papildantis potvarkis [priartina kalinių socialines teises prie visų gyventojų socialinių teisių](#) ir sudaro sąlygas dažniau taikyti Prancūzijos darbo kodeksą ir Socialinės apsaugos kodeksą laisvės atėmimo vietose.

KANKINIMAS ■ **Ispanijos** Aukščiausiasis Teismas paliko galioti vienerių ir trejų metų laisvės atėmimo bausmes dviem kalėjimo pareigūnams, [pripažintiems kaltais dėl asmens, kuriam buvo taikomas kardomasis kalinimas, kankinimo](#). Sprendime buvo atmestas kaltinamųjų argumentas, kad kaliniui taikytas smurtas nebuvo pakankamai žiaurus, kad jį būtų galima kvalifikuoti kaip kankinimą, remiantis kankinimo nusikaltimui būdingu teleologiniu elementu (šiuo atveju siekiant nubausti nukentėjusiuosius už veiksmus, kuriais jie įtariami).

VISĄ LEIDINĮ GALITE RASTI MŪSŲ SVETAINĖJE >>

Ypač dėkojame mūsų [nariams ir asocijuotiems partneriams](#), kartu rengusiems šį informacinį biuletinį!

**EUROPEAN
PRISON
LITIGATION
NETWORK**

www.prisonlitigation.org

21ter rue Voltaire

75011 Paris

France

contact@prisonlitigation.org

Šis informacinis biuletinis finansuojamas Europos Sąjunga ir „Robert Carr Fund“. Jame skelbiama tik autorių nuomonė, kuri nebūtinai atspindi Europos Sąjungos, Europos Komisijos ar „Robert Carr Fund“ nuomonę. Nei Europos Sąjunga, Europos Komisija, nei „Robert Carr Fund“ neatsako už išsakytą nuomonę.

**ROBERT
CARR
FUND** For civil
society
networks

